

Ülevaade Eesti ravijuhendite arendamisest

20/01/2012

Tartu, Nõukoja I koosolek

Mari Mathiesen

Enam kui 10-aastane kogemus

- Eestis on ravijuhendeid süstemaatiliselt ette valmistatud alates 2002. aastast

40 neist on haigekassa finantseeritud

MIKS?

- tõenduspõhised kuluefektiivsed ravijuhendid, mis on adapteeritud kohalikele oludele, aitavad vähendada kliiniliste variatsioonide hulka
 - tõstavad tervishoiu **kvaliteeti**
 - » patsientide ravitulemus ↑
 - tervishoiusüsteemi toimivus ↑

Eestis on palju toimekaid tegijaid

- **Eestikeelseid ravijuhendeid kokku > 90**
- **Ravijuhendid on kättesaadavad erinevatest allikatest**
- **Varieeruvus suur**
 - mahukus alates 13 ... >100 lehekülge
 - algoritmidega ja ilma
 - “omalooming” ja otsetõlked
 - kinnitatud ja kinnitamata ...
- **Juhiste ajakohasus erinev**

Rahvusvaheline ühisprojekt – Eesti ravijuhendite süsteemi uuendamine

- **WHO ja Eesti vahelise 2010...2011 koostöölepe üks punkte**
- **Eesmärgid:**
 - hinnata Eestis kehtinud olukorda ja kasutusel olnud käsiraamatut
 - tutvuda parima rahvusvahelise praktikaga
 - tuua välja Eesti arenguvõimalused
 - teha konkreetsed, Eesti oludele sobivad ettepanekud ja rakenduskava
- **Protsess:**
 - ettevalmistav faas 2009 lõpus
 - intervjuud ja arutelud välisekspertidega alates märtsist 2010
 - riigisiseste ja rahvusvaheliste tööruhmade ekspertarvamused

Ekspertühmad

- **EestiWHO ekspertühm dr Suzanne Hill'i juhtimisel**
 - prof Holger Schunemann
 - dr Faith McLellan
 - prof Regina Kunz
 - prof Lisa Bero
 - dr Margareth Harris
 - Janet Kinckaid – tehniline toimetaja
- **ekspertühm prof Raul Allan Kiivet'i juhtimisel**
 - prof Ruth Kalda
 - prof Margus Lember
 - dr Marko Murruste

Hinnangute tulemused - tugevused

- **Korraldus ja toimimine**
 - enam kui 10 aastat regulaarset tegutsemist
 - EHK järjepidev tugi protsessile
 - ravijuhendite nõukoja olemasolu
- **Läbipaistvus ja finantseerimine**
 - EHK rahastamisreeglid on avalikult teada
 - ravijuhendite arendamisprotsess on käsiraamatus kirjeldatud ja enam-vähem standardiseeritud

Hinnangute tulemused - arenguvajadus (1)

- **Puudub juhtiv asutus, ühelgi organisatsioonil ei ole kohustust arendada ravijuhendite süsteemi**
- **Tervishoiuökonomiline analüüs tehakse alles pärast ravijuhendi valmimist**
 - majanduslikud aspektid on lahus ravijuhendi arendusprotsessist ja neid ei avalikustata
- **Senini valminud ravijuhendite vormistus ja sisuline kvaliteet on ebaühtlased**
- **Ravijuhendi avaldamine ja juurutamine ei ole protsessi osad**
 - puudub teave rakendumise edukuse kohta

Hinnangute tulemused - arenguvajadus (2)

- **Ravijuhendite nõukoda ei ole kaasatud valmiva juhendi kvaliteedi hindamisse**
 - ja seega ei saa hinnata, kas valminud juhend vastab esialgselt seatud eesmärgile
- **Käsiraamat seab standardid mõnele ravijuhendi ettevalmistamise protsessi etapile**
 - kuid ei hõlma kõiki olulisi aspekte,
 - » nt kuidas koostada, hinnata ja esitada soovitusi

Soovitused (1)

- **Ravijuhendid peavad olema osa üldisest kvaliteedi arendamise ja tagamise süsteemist**
- **Uute ravijuhendite teemade valik peab olema hoolikalt kaalutletud ja põhinema nii kliinilise praktika variatsioonide analüüsil kui ka arvestama rahvatervise prioriteete**
- **Ravijuhendite arendamine peab toimuma multidistsiplinaarsete tööruhmade poolt**
 - võttes lisaks arvesse majanduslikke aspekte, kohalikke väärtushinnanguid ja juurutamisega seonduvat
- **Ülikooli arstiteaduskonna kui peamise kompetentsikeskuse kaasamine**

Soovitused (2)

- **Inimeste asjatundlikkuse arendamine - koolitused**
 - tagamaks sama metoodika järjepidev järgimine erinevate ravijuhendite arendamisel
- **Levitamine ja juurutamine – vajalik on plaan**
 - mis hõlmab kõiki potentsiaalseid kasutajaid ja sisaldab tegevusi, mis aitavad juhendis antud soovitusi kasutusele võtta
- **Ravijuhendite avaldamine**
 - tagada kättesaadavus kasutajasõbralikus ühtlustatud formaadis nii internetis kui ka lühikokkuvõttes trükituna
- **Ravijuhendi rakendumise hindamine**
 - tuleb kokku leppida juba selle arendamise ajal

Soovitused (3) - Nõukoda

- **Suurendada nõukoja strateegilist rolli**
- **Koosseis muuta laiapõhjalisemaks, sh patsientide esindajate kaasamine**
- **Lisaks taotluste hindamisele on vajalik mandaadi laiendamine:**
 - teemade väljapakumine
 - » kui tavapraktika Eestis vajab arendamist või käsitus ühtlustamist
 - ravijuhendit koostava töörühma nõustamine
 - ravijuhendite kvaliteedi hindamine ja valminud ravijuhendi heakskiitmine

Soovitused (4) - käsiraamat

- Ühtsed põhimõtted kõigile Eestis valmivatele ravijuhenditele
- Käsitlemist ja kaasajastamist vajavad:
 - huvide deklareerimine
 - tõendusmaterjali kogumine ja hindamine
 - soovituste sõnastamise metoodika
 - majanduslike aspektide hindamine
 - kohalike väärtushinnangutega arvestamine, patsiendi perspektiiv, ohutuse ja teadliku nõusoleku küsimused
 - juurutamine ja tulemusnäitajate süstemaatiline jälgimine
 - juhiste regulaarne uuendamine

Barjäärianalüüs

- **Dr Pille Taba juhtimisel elektroonne küsitlus okt ... nov 2010**
- **Eesmärgiks uurida:**
 - kas Eesti arstid hindavad ja kasutavad ravijuhendeid;
 - millised on barjäärid ravijuhendite kasutamisel;
 - kuidas parandada ravijuhendite kasutamist.
- **Sihtrühm:** erinevate erialade arstid, **497 vastajat**
- **Tulemused:**
 - hoiakud » positiivne suhtumine ravijuhenditesse
 - barjäärid » ajapuudus ja ressursid
 - ootused » kergesti leitav mugav elektroonne andmebaas
 - kommentaarid » oluline on kohandamine kohalikele oludele ja regulaarne kaasajastamine
- **Kokkuvõte: valmidus kasutada tõenduspõhiseid ravijuhendeid igapäevatoos praktilise abivahendina on Eestis kõrge**

TÜ arstiteaduskonna töörühm

- **Prof Joel Starkopf'i juhtimisel**
 - Ruth Kalda, peremeditsiini professor, TÜK polikliinik, juhataja
 - Helle Karro, sünnitusabi ja günekoloogia professor, TÜK naistekliinik, juhataja
 - Aare Märtsen, ortopeedia dotsent, TÜK traumatoloogia ja ortopeedia kliinik, juhataja
 - Heli Grünberg, lastehaiguste dotsent, TÜK lastekliinik
 - Alar Irs, kliinilise farmakoloogia lektor, TÜ farmakoloogia instituut, Ravimiamet
 - Alan Altraja pulmonoloogia professor, TÜK kopsukliinik, juhataja
 - Veiko Vasar, professor, TÜK psühhiaatria kliinik, juhataja
- **Ülesandeks uue ravijuhendite käsiraamatu põhimõtete väljatöötamine**

Uue ravijuhendi väljatöötamine

- **Teema:**
TÄISKASVANUTE KÕRGVERERÕHUTÕVE KÄSITLUS ESMATASANDIL
- **Töörühm:**
 - **Ruth Kalda** (juhataja), **Margus Viigimaa** (kaasjuhataja), Mari Meren, Tiina Uuetoa, Merike Luman, Piibe Muda, Marje Oona, Eret Jaanson, Katrin Martinson, Ingrid Pöldema, Kadri Ridaste, Kairit Palm, Triin Habicht.
- **Sekretariaat:**
 - **Alar Irs** (juht), Irina Kropotuhhina, Tuuli Teeäär, Lenne-Triin Heidmets, Janek Saluse, Erki Laidmäe; Kersti Esnar.
- **Tulemus:**
 - *tutvustatakse nõukojale kell 14.00*
- **Lisaülesandeks testida uue käsiraamatu põhimõtete tegelikku toimivust**

2010. aasta alguses seati projekti oodatavad tulemused

- kaasajastatud Eesti ravijuhendite koostamise **käsiraamat**
- uuendatud ravijuhendite koostamise **protsess**

ühtsete põhimõtetega RAVIJUHENDID

- » koostatud lähtudes parimast tõenduspõhisusest ja arvestades Eesti olusid
- » kasutajasõbralikud

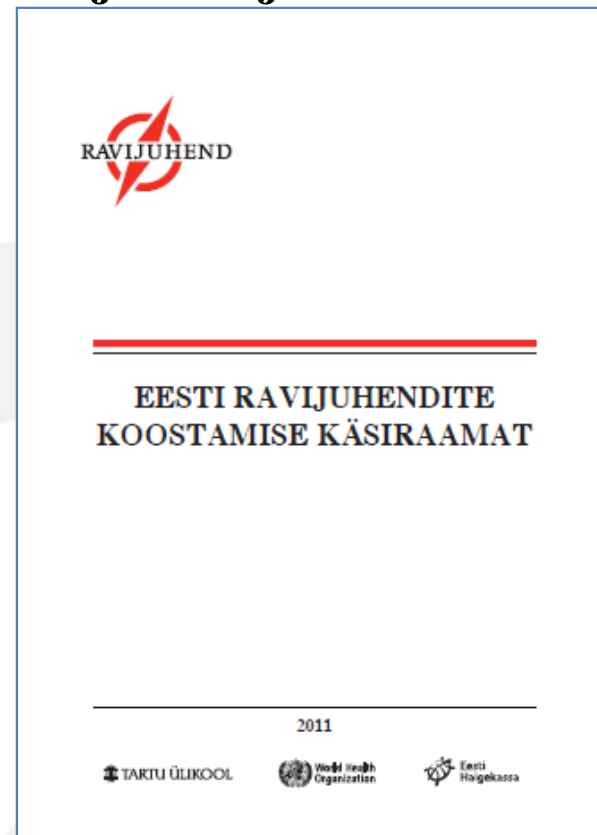
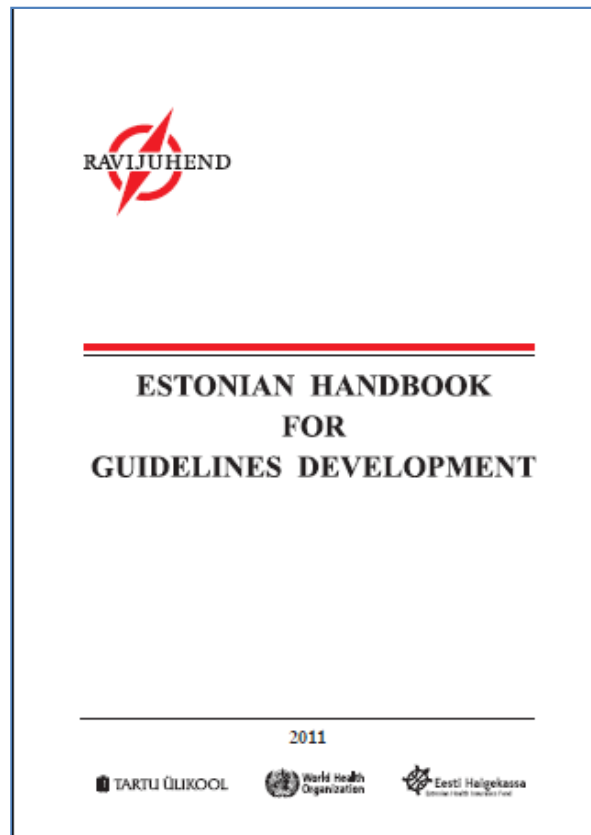
- tõenduspõhised kuluefektiivsed ravijuhendid, mis on adapteeritud kohalikele oludele, aitavad vähendada kliiniliste variatsioonide hulka
 - tõstavad tervishoiu **kvaliteeti**
 - » patsientide ravitulemus ↑
 - tervishoiusüsteemi toimivus ↑

- **Tehtud**
 - uuendatud ravijuhendite koostamise PROTSESS
 - kaasajastatud Eesti ravijuhendite koostamise KÄSIRAAMAT
 - » kinnitatud TÜ arstiteaduskonna nõukogu, WHO ja haigekassa
 - moodustatud laiapõhine **NÕUKODA**
 - esimene, nn näidisravijuhend **TÄISKASVANUTE KÕRGVERERÕHUTÕVE KÄSITLUS ESMATASANDIL**
 - Veebileht www.ravijuhend.ee , kuhu koondatud ravi-, tegevus ja patsiendijuhendid
- **Ees ootab**
 - põhimõtete laialdasem tutvustamine
 - juurutamine
 - » **ÕPPIMINE**

Kogemustest õpitakse, õpitud jagatakse

Käsiraamat, mida on ette valmistatud enam kui aasta ja koostamisele kaasa aidanud paljud asjatundjad

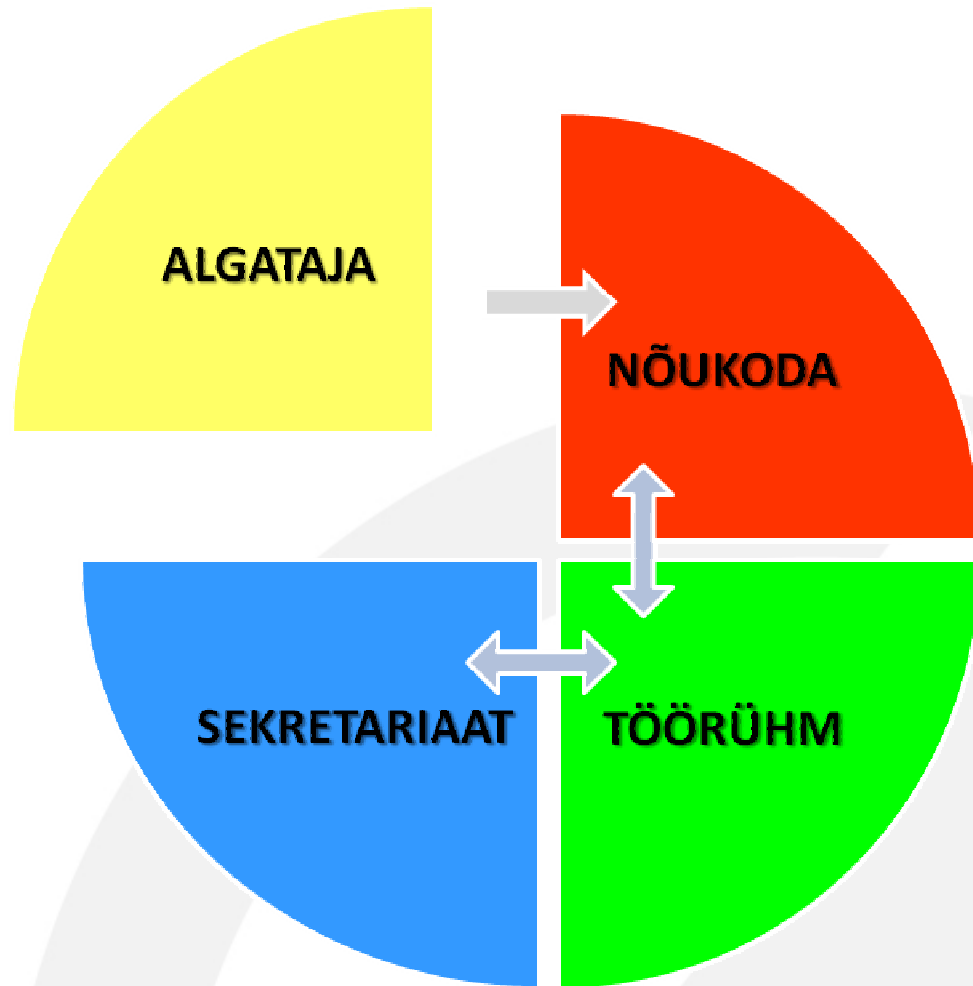
“Eesti ravijuhendite koostamise käsiraamat”

- koondab Eesti kogemusi ja parimat rahvusvahelist praktikat
- arvestab Eesti olusid ja kirjeldab kohalikku töökorraldust
- on praktiline abivahend nii ravijuhendi koostamise algatamiseks kui teemade valikuks
- annab juhised tõenduspõhiste allikate leidmiseks ja tõendusmaterjali kvaliteedi hindamiseks
- sisaldab põhimõtteid soovitude koostamiseks ja sõnastamiseks
- aitab planeerida rakenduskava

Ravijuhendi valmimisel ollakse poolel teel eesmärgini

- **Ravijuhendi oluline osa on rakendusplaan, kus sisaldub**
 - avaldamise, levitamise ja juurutamise kava
 - rakendusnäitajad
 - » protsessinäitajad
 - » kliinilised tulemusnäitajad
- **Rakendusprotsessi hinnatakse regulaarselt, antakse tagasisidet**
- **Ravijuhendi uuendamine**
 - üldjuhul 5-aasta möödumine valmimisest
 - ilmneb uusi olulisi tõenduspõhised andmed

Protsessi juhib NÕUKODA

Uus veebileht

Kogu teave ühes kohas

Kliinilisest küsimusest ravisoovituseni

www.ravijuhend.ee

Haigekassa roll meeskonnatöös

- **Ravijuhendite veebileht**
 - haldamine ja arendused
 - elektroonsed vormid hõlbustamaks ravijuhendi koostamist
- **Korralduslik tugi koostajatele ja nõukojale**
- **Sisuline pädevus**
 - asjatundjate osalemine ravijuhendite tööprotsessis
 - » nt tervishoiuökonomist hindab eelarvemõju ja kulutõhusust
- **Nõukoja poolt valitud ravijuhendite loomise finantseerimine**
 - sekretariaadi töötundide tasustamine
 - tööühma liikmete otseste kulude katmine

Tulevikuvaade

- **Lähiperspektiiv: 2012**
 - tutvustused erialaseltsidele, tervishoiutöötajatele
 - uute ravijuhendite teemade algatamine, Nõukoda valib neist **3 teemat**
 - koolitused, uute ravijuhendite koostamise alustamine
- **Kaugperspektiiv**
 - 2013. aastal saab Nõukoda hinnata esimese ravijuhendi rakendusnäitajaid
 - 2015. aastal hindame tervikprotsessi rakendumist
 - järke ootavad
 - patsiendijuhendid
 - algoritmid ...

**Uuendusteni jõutakse koostöös.
Uuenduste rakendamine vajab jätkuvat ühispanust.
AITÄH!**